

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM INTÉZMÉNYI STRATÉGIÁJA

2021 - 2026

BUDAPEST, 2021. SZEPTEMBER 28.

TARTALOMJEGYZÉK

Önmeghatározás

Küldetés

Jövőkép

Egyéves jövőkép

Ötéves jövőkép

Értékek

Egységtudat

Gyűjtemény és kutatás

Hitelesség

Tudásátadás

Eddigi eredményeink, büszkeségeink

Kihívások

Globális kihívások

Hazai kihívások

A Magyar Természettudományi Múzeum kihívásai

Célok

Vonzó munkahelyet teremtünk

Társadalmi beágyazottságunkat növeljük

Szolgáltató szemléletű múzeumot működtetünk és fejlesztünk

Fenntartjuk és a kor kihívásainak megfelelően fejlesztjük sokszínű gyűjteményezési és tudományos tevékenységünket

Működési stabilitásunkat növeljük

Mérföldkövek

CSELEKVÉSI TERV VÁZLAT

„Nincs olyan múlt, melyet visszavárnunk szabad, de van az örök új, mely a múlt kibővült elemeiből támad.”

Goethe

Önmeghatározás

„[...] ez intézetnek hivatása, mert arra rendeltetett hogy lehetőleg universalis képét nyújtsa [...] a természet három országának is. Evvel nem köttetett sem földirati, sem politikai, sem nemzetiségi határokhoz, s így leginkább van hivatva az ismeretek közvetítésére is; s e közvetítés, [...] méltán a nemzeti intézet tiszte; sőt hivatásszerű kötelessége.”

Herman Ottó

Küldetés

A Magyar Természettudományi Múzeum a Kárpát-medence legnagyobb természetrajzi és embertani gyűjteménye. Gyűjti, kutatja és bemutatja a biológiai sokféleség, a földtani örökség és a történeti embertan tárgyi emlékeit. Nyitott, család- és látogatóbarát, a hazai és nemzetközi tudományos és kulturális életbe beágyazott intézmény. Hiteles természettudományos ismeretek közvetítésével válaszokat kínál korunk kihívásaira. Elkötelezett a környezettudatos szemléletmód kialakítása mellett.

Jövőkép

Egyéves jövőkép

A múzeum átlátható folyamatokkal és hatékony belső kommunikációval rendelkező intézmény. Komplex kiállítási, kutatási, digitalizálási, állományvédelmi, gyűjteménygyarapítási és revíziós koncepciója van, és vonzó életpályamodellt kínál. Tevékenységeivel növeli társadalmi beágyazottságát és ismertségét, nyitott a folyamatos fejlődésre. Támogatja a szélesebb társadalmi részvételt a múzeum mindennapjaiban.

Ötéves jövőkép

A Magyar Természettudományi Múzeum hazai és nemzetközi szinten is ismert és elismert, stabil anyagi és emberi erőforrással rendelkező szervezet és munkahely. Helyszínt, háttérrel és infrastruktúrát biztosít a gyűjteményezéshez, a kutatáshoz és ezek eredményeinek megismertetéséhez. Tömegeket vonzó kiállításokat rendez. A természettudományos muzeológia és a környezeti nevelés módszertani és oktatási központja. Minden funkciójában korszerűen és környezettudatosan működik, innovatív megoldásokat keres a mindenkori kihívásokra. Elkezdődik az új épület kivitelezése, és megújulnak a vidéki tagintézmények.

Értékek

Egység tudat

Munkatársaink szervezeten, az intézmény érdekeit érvényesítve, egy csapat részeként dolgoznak a múzeum jó hírnevének, hatékony működésének, társadalmi szerepvállalásának és beágyazottságának erősítéséért. Folyamatosan bővítjük a múzeum hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerét az oktatás, a tudomány és a kulturális élet minden területén.

Hitelesség

Minden tevékenységünkre jellemző a tudományos megközelítés és a kritikai gondolkodás. Gyűjteményekbe rendezett tárgyaink elérhetők és újrazivsgálhatók. Szakembereink a hazai és a nemzetközi tudományos közélet aktív szereplői.

Gyűjtemény és kutatás

Természetrajzi, embertani és tudománytörténeti gyűjteményeink a jelen és a jövő generációk örökségét képezik. Megőrzésük, tervszerű fejlesztésük és hozzáférhetővé tételük alapvető feladatunk. Gyűjteményeinkhez kötődő alapkutatásokat és a kor kihívásaira válaszokat kereső, innovatív alkalmazott kutatásokat folytatunk. Részt veszünk hazai és nemzetközi tudományos és természetvédelmi pályázatokban, valamint szakértői tevékenységet végzünk.

Tudásátadás

A természettudományos ismereteket és az intézményben több mint kétszáz éve gyarapodó tudást számos csatornán keresztül tesszük elérhetővé a társadalom minden rétege számára, a kiállításoktól a közművelődési programokon keresztül a tudományos publikációkig. Képesek vagyunk pozitív irányban befolyásolni a társadalmi értékrendet azáltal, hogy hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelésre, a természetvédő szemlélet kialakítására.

Eddigi eredményeink, büszkeségeink

„A természetrajzi szakok művelésének fontossága nem szorul indokolásra: egész létünkkel a természethez vagyunk fűzve, s eszerint a természet ismerése legközelebbi érdekünk.”

Herman Ottó

Múzeumunk több mint kétszáz éves története 1802-ben a Nemzeti Múzeum keretei között indult útjára. Az első száz év során több mint egymillió példánnyal gyarapodtak a gyűjteményeink.

A 20. században óriási veszteségek érték a múzeumot: a második világháború és az 1956-os tűzvész csaknem mindegyik tár anyagát érintette. Ennek ellenére az elmúlt száz évben megtízszereztük a gyűjteményeinkben őrzött természettudományos műtárgyak számát.

Napjainkban több mint tizenegyfélmillió nyilvántartott tétel gazdagítja a tudományos tárák anyagát.

A Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményeiben őrzött tárgyak száma alapján az ötödik legnagyobb Európában. Földrajzi tekintetben a legértékesebb anyagaink a Kárpát-medence és a Balkán-félsziget mellett, Kelet-, Délkelet- és Közép-Ázsiából, Ausztráliából, Kelet-Afrikából, valamint Közép-Amerikából származnak. Évente kétszáznál több tudományos közlemény jelenik meg az intézményben dolgozó szakemberek tollából.

Részt veszünk a bakonyi dinoszauruszok feltárásában, az Árpád-ház Programban, a Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Programban, a Szigetköz kutatásában, valamint a védett vagy fokozottan védett fajok természetvédelmét célzó nemzetközi pályázatokban. Az intézmény befogad két akadémiai kutatócsoportot, és rendelkezik egy molekuláris taxonómiai laboratóriummal.

2013-ban két vidéki tagintézménnyel bővültünk: csatlakozott hozzánk a gyöngyösi Mátra Múzeum, valamint a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum. Számos állandó és időszaki kiállítás sikeres megrendezésének elismeréseként 2012-ben az Év Múzeuma címet is elnyertük. 2020-ban megkaptuk a Családbarát Múzeum díjat, az MTM Mátra Múzeuma pedig múzeumpedagógiai nívódíjban részesült.

Kihívások

Globális kihívások

A globális kihívásokra (biodiverzitás csökkenése, környezetszennyezés, túlnépesedés, az emberi hatás következtében felgyorsuló globális klímaváltozás) az emberiség csak a természettudományos eredmények megismerésével, szemléletváltással, illetve új, nemzeteken átívelő társadalmi összefogással találhat válaszokat. Ehhez a politikai akarat mellett több tudományterület együttműködése, a társadalmi folyamatokra ható politikai, szakmai, és társadalmi szervezetek, tudatformálók összefogása tud előremutató megoldásokat kínálni.

A megzavart természeti környezetben lezajló, az emberiségre negatívan ható eseményekre, mint amilyen a 2019-ben indult koronavírus-járvány, vagy a szélsőséges időjárási események, az emberiségnek hatékony megoldást kell találni.

A kihívásokat felismerve a természettudományi múzeumok nemzetközi konzorciumokba tömörültek, kialakítva így a világ egyik legnagyobb kutatási infrastruktúráját. Az MTM e konzorciumok alapító tagja. Ezek a múzeumok megkerülhetetlen tárai a földtani örökség és a biodiverzitás kutatásának. A gyűjtemények tárgyaikkal és tudományos adatbázisaikkal megismerhetővé teszik a fauna és flóra változásait – akár több évszázadnyi távlatban is. Szerepük a jövő generációinak szemlélet-formálásában és a természettudományos érdeklődés kialakításában is óriási.

Hazai kihívások

Az elmúlt években egyre csökkenő tendenciát mutat Magyarországon a múzeumlátogatások száma. A múzeumi kínálat mellett megerősödtek az egyéb olyan élményalapú szolgáltatók, melyek kínálata átfed bizonyos múzeumok tematikájával. A szabadidős tevékenységek versenyében való részvétel arra készíti a múzeumokat, hogy szakítsanak a hagyományos bemutató jelleggel, és egyre inkább újszerű szolgáltatásokkal, kibővült funkciókkal fogadják a látogatókat. A 21. században bővülnek a múzeumok feladatai, a megőrzés, a tájékoztatás, a kutatás és az oktatás mellett a szórakoztatás is prioritássá vált.

A múzeumokban az emberi erőforrás fejlesztésének lépést kell tartania a feladatok gyarapodásával.

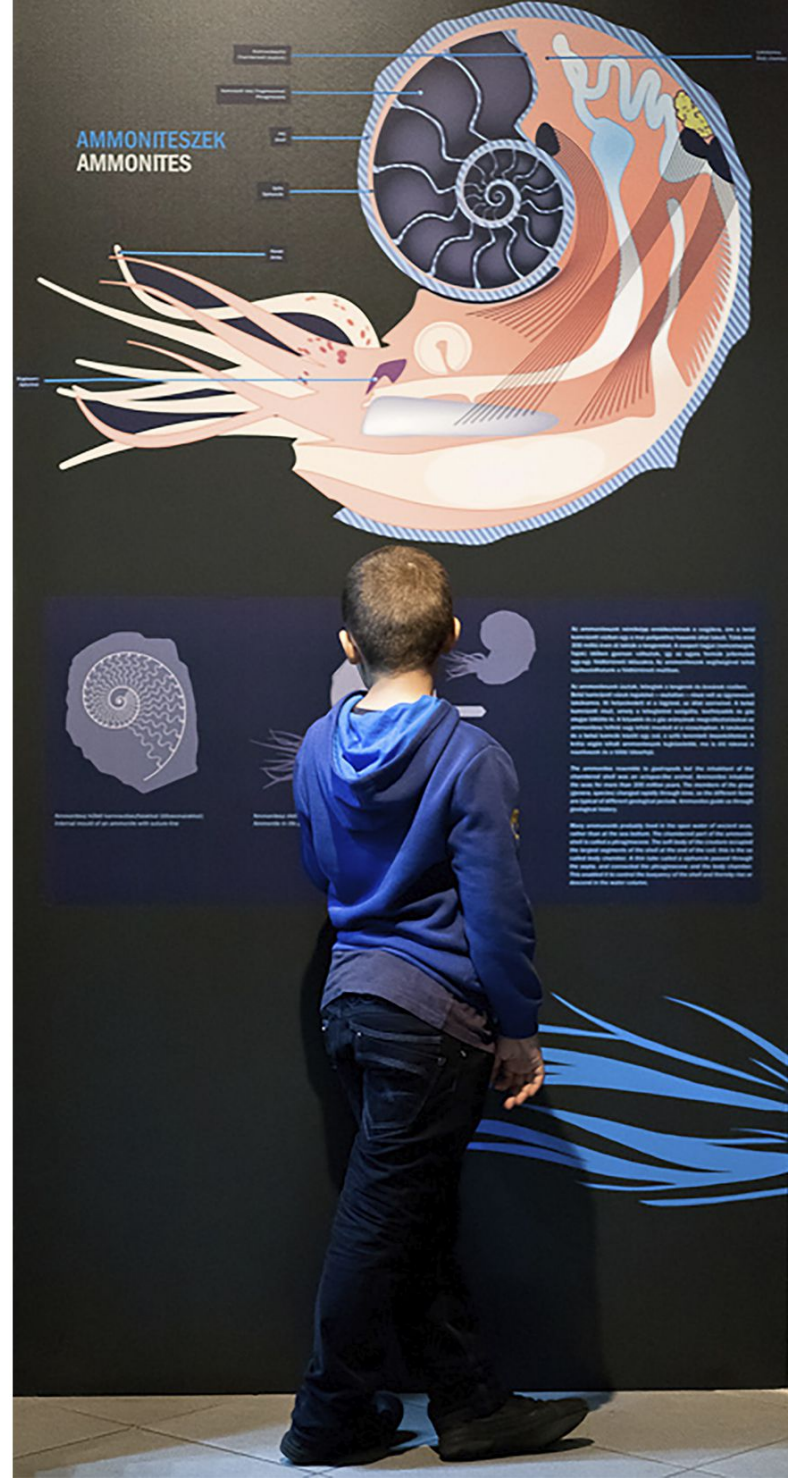
A Magyar Természettudományi Múzeum kihívásai

A Magyar Természettudományi Múzeum több mint kétszáz éve gondozza és gyarapítja a Kárpát-medence legnagyobb természettudományi gyűjteményét. Bár múltját, gyűjteményei méretét és a falai között zajló munkát tekintve nemzetközi szinten is tekintélyes intézmény, finanszírozottsága, ismertsége, beágyazottsága tekintetében messze elmarad a hazai hasonló méretű, háttérű országos múzeumokétól, közgyűjteményekétől. Az elmúlt években, évtizedekben nem sikerült az MTM-et rangjának méltó helyre pozicionálni. Kutatási, monitoring területen nemcsak más közintézmény, hanem sok magánvállalkozás, társadalmi szervezet is jelentős konkurenciát jelent, amelyeknek piaci szerepvállalását nem nehezítik a közfeladatok ellátása. Részben közpénzből megvalósult számos modern természettudományos kiállítóhely versenyez a látogatókért, ezzel nagy kihívás elé állítva az alulfinanszírozott múzeumot.

A múzeum egyik legfontosabb megoldandó feladata a szakalkalmazottak utánpótlása és képzése.

Az MTM helyzetét tovább árnyalja a 2018. évi kormányhatározat, amely az MTM Debrecenbe költöztetéséről döntött. A fenntartói kommunikáció hiánya jelentős humán-erő-fluktuációt és a munkafolyamatok lassulását eredményezte. Az MTM körüli bizonytalanságot tovább növelte, hogy 2021-ben az MTM Magyar Nemzeti Múzeumba integrálására miniszteri biztost neveztek ki.

A következő évek legfontosabb stratégiai céljai az intézmény stabilizálása, újrapozicionálása, a szélesebb társadalmi, szakmai bázis megteremtése. Emellett fenntartjuk és továbbfejlesztjük a múzeum hármaskérdéséből fakadó tevékenységeinket.

Célok

Vonzó munkahelyet teremtünk

A teljesítménymenedzsment alapját képező, a munkatársak és vezetők képzését, fejlesztését és az új munkatársak beilleszkedését segítő HR stratégiát alakítunk ki. A múzeum dolgozóinak létszámát ezzel összhangban fejlesztjük. Hatékonyan működtetjük a belső kommunikációt, őszinte, kölcsönös megbecsülést sugárzó légkört alakítunk ki. Célunk, hogy perspektívát, stabilitást és fejlődési lehetőséget biztosítsunk. Törekszünk a munkatársak megtartására és motiválására, célunk, hogy a szakterületeken belül fő elhelyezkedési célpontot jelentsünk a rugalmas és magasan képzett új kollégák számára. Ezek segítségével biztosítjuk szakmai céljaink elérését.

Társadalmi beágyazottságunkat növeljük

A globális problémák és a társadalmi igények figyelembevételével elkészítjük az ötéves kiállítási és közművelődési stratégiánkat. Kapcsolati hálónkat kiterjesztjük, új stratégiai együttműködésekkel alakítunk ki állami szervekkel, oktatási intézményekkel, szakmai és civil szervezetekkel. Alkalmazkodunk a változó kultúrafogyasztási szokásokhoz, múzeumspecifikus megoldásokkal színesítjük a kulturális és turisztikai palettát. Célunk, hogy a társadalom és a minisztériumok által is elismert, szemléletformáló intézménnyé váljunk.

Szolgáltató szemléletű múzeumot működtetünk és fejlesztünk

A múzeum szakmai működéséből származó ismereteket a társadalom széles rétegei számára hasznosíthatóvá tesszük. Ezért hozzáférést biztosítunk a nálunk felhalmozott természettudományos örökséghez kiállításaink, digitalizált gyűjteményeink, adatbázisaink, könyvtárunk, génbankunk és a társadalom igényeihez igazított, folyamatosan fejlődő szolgáltatásaink segítségével. Azon dolgozunk, hogy a múzeumlátogatás komplex élménnyé, a múzeum ismert és kedvelt közösségi térré váljon.

Fenntartjuk és a kor kihívásainak megfelelően fejlesztjük sokszínű gyűjteményezési és tudományos tevékenységünket

Gyűjteményeinkre, szaktudásunkra és tapasztalatainkra építve gyűjteményezési és kutatási stratégia alapján végezzük munkánkat. Hazai és nemzetközi együttműködések által tudományos pályázatokban veszünk részt. A stratégiában meghatározott ütemben gyarapítjuk gyűjteményeinket, növeljük feldolgozottságukat és hozzáférhetőségüket.

Középtávon fejlesztjük a gyűjteményezési és kutatási infrastruktúrát. Célunk, hogy a hazai és nemzetközi tudományos közélet színterén fenntartsuk és tovább szélesítsük ismertségünket és elismertségünket, és az általános műveltség részévé emeljük a természettudományos ismereteket.

Működési stabilitásunkat növeljük

A szervezeti struktúra és a folyamatok racionalizálása és újragondolása által, egy megújult SzMSz-szel, ügyrenddel és elektronikus iktatórendszerrel, továbbá külső források bevonásával stabilizáljuk az intézmény működését. Ötéves távlatban fejlesztjük az intézmény érdekérvényesítő képességét.

Hozzájárulunk ezzel a múzeum konszolidációjához, és megteremtjük a jövőbeli fejlődés alapjait. Átlátható és tervezhető működési kereteket hozunk létre.

2021. IV. negyedév

Négy bizottság alakul, és támogatja a főigazgató munkáját (Kiállítási és Közművelődési, Gyűjteményi, Tudományos, Informatikai és Digitalizálási Bizottság)

Elkészülnek az intézményi stratégiához illeszkedő részstratégiák (gyűjteménygyarapítási és revíziós terv, állományvédelmi terv és digitalizálási stratégia, belső kommunikációs stratégia, kutatási stratégia, marketingstratégia)

2022. I. negyedév

A stratégia megvalósítását biztosító módon frissítjük szervezeti és működési szabályzatunkat és az ügyrendeket

Elkészül a Magyar Természettudományi Múzeum első, emberi erőforrás-gazdálkodásra irányuló stratégiája, a következő öt évre vonatkozó fejlesztési tervvel
Elkészül a múzeum home office szabályzata

Megújul a belső információáramlást támogató Intranet

Elkészül az intézmény kommunikációs szabályzata

Az intézmény pénzügyi stabilitásának erősítése érdekében bevételi lehetőségeink kiaknázását feltérképezük, majd vállalkozási tevékenységet indítunk

- 2022.II. negyedév** Együttműködést indítunk a Debreceni Egyetemmel és a MNM Régészeti Örökségvédelmi Igazgatósággal
- Megalakul az MTM Baráti Köre
- Elindul a múzeum önkéntesi programja
- Elkészül a múzeum kiállítási és közművelődési terve a 2023-2026-os időszakra
- 2022. III. negyedév** Utánpótlás-nevelési programunkat újtjára indítjuk, így biztosítva a tudományos ismeretek kontinuitását
- Megújul és az ismeretek hozzáférhetőségét teljeskörűen biztosítja az MTM weboldala
- 2022. IV. negyedév** Elkészül a Magyar Természettudományi Múzeum továbbképzési terve a 2026-ig tartó időszakra vonatkozóan a munkatársak fejlesztése érdekében
- Elkészül a beltéri, majd a kültéri állatpark Budapesten
- 2023. I. negyedév** Elindul a Magyar Természettudományi Múzeum teljesítménymenedzsment rendszerének első féléves tesztidőszaka
- 2023. I. negyedév** Költözést előkészítő bizottság felállítása
- 2023. I. negyedév** Részvétel leletmentő feltárásokban, régész munkatárs alkalmazása
- 2023. I. negyedév** Citizen science programot indítunk
- 2023. I. negyedév** Zöld múzeum koncepciójának elkészítése

- 2024. I. negyedév** Létrejön egy pályázatfigyelő csoport
- 2024. I. negyedév** Kutatási feladatok ellátására bioinformatikai-, természetrajzi hungarikumok-, illetve környezetrekonstrukciós csoport jön létre
- 2026. IV. negyedév** Természettudomány-történeti adatbázis létrehozása
- 2026. IV. negyedév** A múzeumi gyűjtemények 50%-a digitalizálva lesz
- 2026. IV. negyedév** Évente 5 új együttműködési megállapodást kötünk

